

UKM 08/16 – Hvem er så min neste?

Kirken og kirkelige organisasjoner har lang historie med å ta flyktingenes side i tider med uro i verden. I 1993 var hjelpearbeidere fra Kirkens Nødhjelp viktige for de som flyktet fra krigen i Bosnia-Hercegovina. I 1999 sendte biskopene brev til alle landets menigheter om å ta felles ansvar for flyktingene fra Kosovo. I 2016 kommer flyktinger og asylsøkere fra mange deler av verden, de fleste fra Syria, Afghanistan, Irak, Eritrea, Iran og Etiopia¹. Ungdommens Kirkemøte 2016 mener det er viktig at kirken fortsetter sitt engasjement, og har derfor behandlet vedtatt dette dokumentet.

«Han gjør rett mot farløse og enker og elsker innflytterne i landet, så han gir dem mat og klær. Dere skal elske innflytterne, for dere var selv innflyttere i Egypt.»

5. Mosebok 10,18-19

I september 2016 har over 65 millioner mennesker blitt fordrevet fra sitt hjemsted på grunn av krig, krise eller forfølgelse.² I tillegg er et uvisst antall mennesker på flukt fra klimaendringer som har gjort hjemstedene deres ubeboelige, og antallet klimaflyktinger vil øke i årene fremover. Dette er mennesker som må bryte opp fra alt som er kjent, og ofte passere lange og farefulle avstander for å komme til trygghet. Ungdommens kirkemøte mener at dette er en utfordring både menighetene, medlemmene og ledelsen i Den norske kirke må ta på alvor og møte, og at staten har et særlig ansvar for trygghet, velferd og rettssikkerhet for de som er på flukt.

Kirkens engasjement for flyktinger

I lignelsen om den barmhjertige samaritan (Lukas 10,30-36) blir Jesus spurt om hvem som er vår neste. Svaret hans stikker dypt. Den som var en neste for den skamslåtte mannen var ikke av samme etnisitet, eller av samme sosiale klasse, eller en gang av samme tro som ham. Likevel så den samaritanske mannen det som sin plikt å støtte, stelle og betale for mannen som midlertidig var ute av stand til å ta vare på seg selv.

Som kirke er vi kalt til alltid å ta parti med de mest utsatte i samfunnet. Helt siden Jesu tid har disse verdiene blitt holdt frem som sentrale i kristne grupperinger, store som små. Det er ganske lett å se likhetene mellom lignelsen om den barmhjertige samaritan og dagens flyktingsituasjon. Mange står i det umulige valget mellom å risikere livet ved å bli i et krigsherjet hjemland, eller å risikere livet i forsøket på å unnsnippe grusomhetene.

Vi har et ansvar for hverandre. Ikke fordi vi har felles tro, felles nasjonalitet eller felles bakgrunn, men fordi vi alle er mennesker med samme egenverdi og samme ukrenkelige rett til liv. Dette ansvaret kommer til syne gjennom våre handlinger, våre verdier og våre holdninger til hverandre, men ofte blir de skjult av våre dårlige egenskaper: Fremmedfrykt, egoisme, selvtilfredshet og tanken om at vi «har nok med oss selv».

¹ Kilde: Utlendingsdirektoratet

² Kilde: FNs høykommissær for flyktinger

Ungdommens kirkemøte mener at vi som medmennesker derfor må begynne med oss selv for å bidra til å skape en trygg havn for mennesker på flukt. Vi må utfordre egne fordommer, tørre å ta initiativ til samtaler med fremmede mennesker og å øve oss i å se, respektere og tro på våre nyankomne brødre og søstre. Slik vil vi bidra til å skape bedre lokalsamfunn og bedre forhold for alle som har flyktet hit.

«For jeg var sulten, og dere ga meg mat; jeg var tørst, og dere ga meg drikke; jeg var fremmed, og dere tok imot meg; jeg var naken, og dere kledde meg; jeg var syk, og dere så til meg; jeg var i fengsel, og dere besøkte meg.»

Matt 25,35-36

Asylsøkere

Asylsøkere er mennesker som tar seg til Norge uanmeldt og på egen hånd, og som søker om asyl etter å ha ankommet landet. Hvis en asylsøker får innvilget søknaden om asyl, regnes vedkommende som en flyktning etter FNs flyktningkonvensjon.

I august 2016 bodde over 19 000 mennesker på asylmottak i Norge – over to tusen er under 18 år. Dette er mennesker med vidt ulik bakgrunn, men som har én ting felles – dager, uker og måneder fylt med venting på at deres søknad om asyl skal behandles av myndighetene i et fremmed land, i en fremmed kultur og med fremmede mennesker. For å gjøre ventetiden verdig hviler det et stort ansvar på mottakenes nærmiljø – på menigheter, på kommunen og på oss som medmennesker.

Ungdommens kirkemøte mener at kommunene må styrke sine tilbud for asylsøkere som venter på å få sine søknader behandlet. Gjennom at tolketjenester gjøres tilgjengelig for fritidsaktiviteter i og utenfor kommunal regi kan ventetiden gjøres mer håndterbar, og for dem som får innvilget asyl vil det kunne gi et godt utgangspunkt for videre integrering.

Menighetene i Den norske kirke spiller en viktig rolle for flyktninger og asylsøkere mange steder i landet. Ungdommens kirkemøte mener det er viktig at tiltak rettet mot asylmottak både må ha elementer som alle kan delta på uavhengig av religiøs bakgrunn, samtidig som menighetene må tilby kirkelige tjenester for kristne og andre asylsøkere som ønsker det. Det er aktuelt bør menighetene søke Utlendingsdirektoratet om støtte til å gjennomføre aktiviteter.

Den norske kirke har en intensjonsavtale med Utlendingsdirektoratet som skal sikre menighetenes mulighet til å delta i integreringsarbeidet lokalt. Ungdommens Kirkemøte mener menighetene også bør inngå forpliktende samarbeidsavtaler med lokale asylmottak. Slik blir menighetene sentrale i dette arbeidet. Her bør menighetene skape tiltak som bidrar til økt forståelse og respekt mellom asylsøkere og nærmiljøet, som fritidsaktiviteter, arenaer for språkutvikling, møteplasser for spesifikke deler av ulike kulturer (f.eks. mat) og lignende.

Overføringsflyktninger

Overføringsflyktninger, ofte kalt kvoteflyktninger, er mennesker som fra utlandet har søkt FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR) om å bli overført til et trygt område. Høykommissæren foreslår kandidater for Norge, som etter politiske signaler og intervjuer bestemmer hvem som skal overføres hit og få status som flyktninger etter FNs flyktningkonvensjon.

Ungdommens Kirkemøte mener at dagens system for håndtering av flyktninger gjennom FNs Høykommissær for flyktninger i utgangspunktet er en god ordning for å sikre at de mest trengende får tilrettelagt reise til, og integrering i det norske samfunnet. Samtidig mener vi at Norge tar imot for få overføringsflyktninger, og UKM mener at dette tallet bør heves betydelig.

Spesielt må de mest utsatte og forfulgte gruppene prioriteres for overføring til Norge, med et særlig fokus på personer med funksjonsnedsettelse. Dette er en gruppe som ofte opplever å bli forbigått og å se sine rettigheter krenket i flyktningleirer og i kontakten med flyktningsystemene – og som ikke har mulighet til å ta seg til et fremmed land på egen hånd.

Klimaflyktninger

En klimaflyktning er en person som blir fordrevet fra et område ikke på grunn av forfølgelse eller krig, men på grunn av konsekvensene av klimaendringene – flom, tørke, ekstremvær eller lignende. I 2014 ble ca 19,3 millioner fordrevet av disse årsakene³. Klimaflyktninger har ikke status som flyktninger etter FNs flyktningkonvensjon, og har derfor færre rettigheter enn de som fordrives av krig og konflikt.

Ungdommens Kirkemøte mener rettsstillingen for klimaflyktninger i dag er for svak, og at staters ansvar for disse er for utydelig og variabelt. Her bør Norge gå foran med godt eksempel og vurdere klimaflyktnings behov for bosted, stabilitet og trygghet på samme måte som andre flyktninger. Spesielt med tanke på at antallet klimaflyktninger er forventet å mangedobles i årene fremover er det viktig at lovverket gir forutsigbarhet og beskyttelse. Norge bør være sentrale i utviklingen av internasjonal rett på dette området.

Integrering

Nøkkelen for å få til god integrering ligger for kirkens del i skjæringspunktet mellom mottak, flyktninger, menighet, frivillige og lokalsamfunnet. Kirken må være både tilgjengelig og *gjestfri* og utadvendt og *inviterende*. De viktigste forutsetningene for god integrering ligger i vellykket norskopplæring, knytting av sosiale bånd, forståelse av lokalsamfunnet og at en kommer i arbeid. Dette er områder der kirken gjennom ulike aktiviteter og gjennom å oppmuntre sine medlemmer til å ta egne initiativ kan bidra til god integrering lokalt.

Ungdommens kirkemøte advarer sterkt mot en «vi – dem»-tenkning der vi som lokalsamfunn skal være den aktive part som står for integreringsarbeidet, mens flyktninger blir redusert til uselvstendige og endimensjonale personer som kun har identitet som «flyktning». Som kirke må vi se hele mennesket, og legge opp til likeverdig deltakelse der etablerte og nyttilflyttede kan lære hverandre å kjenne. Vi skal ikke kun være kirke *for* flyktninger og asylsøkere – vi skal være kirke *sammen*. Gjennom å se hverandre, respektere hverandre, tro på hverandre og løfte hverandres ferdigheter og gode egenskaper frem kan flere finne sitt hjem i kirken, i lokalsamfunnet og i landet og være ressurser og aktører i samfunnet.

Integreringens formål kan aldri være assimilering – at flyktninger eller andre migranter skal gi avkall på hele sin kultur og sine tradisjoner. Ungdommens Kirkemøte mener at ulike kulturer, historier og bakgrunner må kunne leve sammen i multikulturelle samfunn, der hverandres erfaringer blir til

³ Kilde: FN-sambandet/Flyktninghjelpen

mangfold og berikelse, heller enn til ensretting og homogenisering. Respekt for hverandres kultur og tradisjoner må likevel aldri gå på akkord med menneskerettighetene. Den norske kirke er i sin natur mangfoldig, med samer, innvandrere, og ulike seksuelle, etniske og språklige minoriteter blant sine medlemmer. Det er et mål at flyktninger som kommer til oss skal erfare at dette mangfoldet er en naturlig del av vår kirke, og på den måten blir oppmuntret og invitert til selv å bli delaktig i menighetslivet.

Forventninger til staten

Hvordan vi mottar flyktninger og asylsøkere, og hvilke systemer som ivaretar deres rettigheter er et ansvar som hviler på våre folkevalgte i Stortinget og regjeringen. Ungdommens Kirkemøte vil understreke viktigheten av at dette ansvaret tas alvorlig. Når mennesker på flukt kommer til Norge må de møte et system som tar ser hele mennesket og tar deres behov på alvor, ikke bare de mest grunnleggende behovene.

Ungdommens Kirkemøte mener at norske myndigheters praksis med å internere⁴ barnefamilier på Trandum i praksis er fengsling. Dette er skadelig og traumatiserende for de utsatte barna, og burde avvikles umiddelbart.

Det er viktig at våre myndigheter er sitt ansvar bevisst for at vi skal være et land der menneskerettigheter og menneskelig verdighet vurderes foran politiske skillelinjer og økonomiske og praktiske hensyn. Ungdommens Kirkemøte krever derfor at Norge overholder de internasjonale konvensjonene vi har inngått, og at de som har behov for det skal få vurdert sin søknad om asyl her.

Utfordringer

UKM 2016 utfordrer den norske staten til:

- å fortsette opptrappingen av antall kvoteflyktninger vi tar imot
- å revurdere kravene til hvilke flyktninger som skal tas inn gjennom FNs program for kvoteflyktninger, og også
- å senke kravene for å få behandlet asylsøknad og innvilget asyl
- å verne om barns rettssikkerhet, og forby å internere barn i mottak
- å overholde sine internasjonale forpliktelser inngått gjennom FNs flyktningkonvensjon
- å gå i front for å utvikle et humant og forutsigbart internasjonalt regelverk for behandling av klimaflyktninger der klimaflyktninger får samme rettigheter som flyktninger etter FNs flyktningkonvensjon

UKM 2016 utfordrer Den norske kirke og kirkens samarbeidsorganisasjoner til:

- å legge til rette for at asylsøkere og nyankomne flyktninger kan delta kostnadsfritt på folkehøgskoler, leirer og andre arrangement.
- å organisere fritidstilbud for unge som er kostnadsfrie og rettet mot både flyktninger, asylsøkere og unge fra nærmiljøet.

⁴ Internering: frihetsberøvelse som ikke er straff for en kriminell handling, men som kontrolltiltak. Kilde: Store Norske Leksikon

UKM 2016 utfordrer norske kommuner og fylkeskommuner til:

- å tilby tolking for flyktninger og asylsøkere på fritidsarrangement der det er behov for det
- å legge til rette for at unge som venter på svar på asylsøknad skal få delta i videregående utdanning
- å legge til rette for at asylsøkere og nyankomne flyktninger kostnadsfritt kan delta på f.eks fotballag og andre sosiale fritidsaktiviteter

UKM 2016 utfordrer ungdomsrådene i bispedømmene til:

- å undersøke hvilke behov som ikke er dekket hos asylsøkere og flyktninger i bispedømmet, og bruke resultatene til å løfte en egen sak i Ungdomstinget.

UKM 2016 utfordrer menighetene til:

- å organisere åpne breddetiltak for sosialisering ved asylmottak, som verdensmiddag, fritidsaktiviteter, norskopplæring, spillkveld etc. Å invitere og tilrettelegge for at flyktninger og asylsøkere kan delta i kirkelige handlinger og inkluderes i menigheten
- å inngå samarbeidsavtaler med lokale asylmottak på bakgrunn av samarbeidsavtalen mellom Den norske kirke og Utenriksdirektoratet (UDI).
- å benytte seg av ressursmateriell som omhandler fremmedfrykt og flyktnings situasjon både i trosopplæring, i gudstjenester og i annet menighetsarbeid
- å tilrettelegge gudstjenesteprogram på flere språk, slik at en uavhengig av norskkunnskaper kan følge gangen og innholdet i gudstjenesten.

UKM 2016 utfordrer oss selv som medlemmer av kirken, og våre nærmiljø til:

- å ta initiativ til å snakke med asylsøkere og flyktninger og bli kjent med hverandre
- å jobbe med å identifisere egne fordommer og utfordre dem
- å engasjere oss i lokalt arbeid for og med flyktninger og asylsøkere som frivillige⁵

⁵ Refugees Welcome to Norway: «Hvordan kan jeg bidra?»: <http://rwtn.no/faq-hvordan-kan-jeg-bidra/>